

Täysistunto

Perjantai 11.9.2020 klo 12.59—13.29

Täysistunto alkoi klo 12.59. Täysistunto päättyi klo 13.29.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (12.59—13.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 10.9.2020 antanut hallituksen esitykset HE 122-126/2020 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 573-575, 578, 579, 583-591, 593, 595-598, 604/2020 vp.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2019 (K 20/2020 vp).

2.4. Vaalien toimittaminen

Sitran hallintoneuvostoon on valittava uusi jäsen hallintoneuvoston jäsenyydestä 25.6.2020 vapautetun Matti Vanhasen tilalle. Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

3. Tuomas Kettusen vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 23/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

4. Eeva Kallin vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 24/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

5. Pekka Aittakummun vapautuspyyntö tulevaisuusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 25/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

6. Petri Honkosen vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 26/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

7. Katri Kulmunin vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 27/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

8. Jouni Ovaskan vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 28/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

9. Markus Lohen vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan varajäsenyydestä, valtiovarain- valiokunnan jäsenyydestä ja pankkivaltuuston jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 29/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

10. Arto Pirttilahden vapautuspyyntö talousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 30/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

11. Hanna-Leena Mattilan vapautuspyyntö tarkastusvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 31/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

12. Esko Kivirannan vapautuspyyntö Suomen Pankin tilintarkastajien jäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 32/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 15.9.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdo-
kaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 15.9.2020 kello 11.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisesta poikkeamisesta osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista covid-19-epidemian leviä- misen rajoittamiseksi

Hallituksen esitys HE 117/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyk-
sen 13. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 17/2020 vp. Nyt
päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

13.02 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä jatketaan tämän koronaepidemian johdosta keväällä 2020 säädetyn määräaikaisen lain voimassaoloa niin, että pörssi- ja First North -listayhtiöt voivat järjestää yhtiökokouksen kokonaan etäosallistumi-
seen perustuen, ja tässähän tätä jatkettaisiin aina sinne kesäkuun 2021 loppuun saakka,
mikä varmasti on viisas valinta.

Toivon mukaan olemme jo ensi keväänä voiton puolella tämän koronaepidemian suh-
teen, ja tietenkin on toiveissa sekin, että pikkuhiljaa sitten alamme näitä rokotteitakin saa-
maan, mutta tämä varmasti on tarkoituksenmukaista, että tätä lainsäädäntöä nimenomaan
jatketaan pitkään, koska jo pelkästään näiden suurten yhtiökokousten valmistelu vaatii ai-
kaa, ja sen takia on hyvä sitten tietää, millä tavalla näitä kokouksia järjestetään.

Mutta samalla, arvoisa puhemies, toivon, että kun nyt monet tahot näitä erilaisia etäko-
koustoimintoja ovat kehittäneet ja ainakin omat kokemukseni monista sellaisista ovat erit-
tään hyviä, niin näitä hyviä käytäntöjä myös myöhemmin jatkettaisiin, ja nyt onkin tärkeää
kerätä kokemuksia siitä, millä tavoin nämä etäkokoukset sujuvat, ja tarvittaessa sitten epi-
demian jälkeisenäkin aikana näitä käyttäen.

Tämän esityksen kohdalla on kannettu huolta siitä, heikentävätkö nämä poikkeusjärjes-
telyt osakkaiden tai jäsenten oikeuksia, mutta tämän väliaikaisen lain ja yhteisölaainsäädän-
nön soveltamisesta ihan jo silloin kevään ja kesän kokouksissa saadun selvityksen perus-
teella tällaista heikentymistä ei ole tapahtunut käytännössä. Osassa yhteisöistä kokousosal-
listuminen ja kokousaktiivisuus on jopa lisääntynyt vuoteen 2019 verrattuna, ja näyttää sil-
tä, että tämä epidemia on edistänyt verkon käyttöä niin yhteisöjen kuin niiden osakkeen-
omistajien, jäsenten keskuudessa.

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

Ja käytännössä varsinkin, todellakin osakkeenomistajajäsenmäärältään suurissa yhteisöissä nämä valmistelu ja järjestäminen edellyttävät kuitenkin tätä pitkäjänteistä suunnittelua. Kokouskutsuajat saattavat olla kuukausien mittaisia, minkä vuoksi on hyvä, että tätä lakia todellakin jatketaan nyt pitkällä määräajalla.

13.06 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Erittäin tarpeellinen ja tervetullut jatkoaika.

Niin kuin tuossa edustaja Räsänen totesi, tämä on hienosti sujunut. Täytyy sanoa, että ihan ikään katsomatta, koskee se sitten nuorempia tai vanhempia kokousoosallistujia, tämä on otettu hyvin vastaan. Nyt seuraavassa vaiheessa näiden parhaiden käytäntöjen jakaminen on tietysti tärkeää, kun tätä lainsäädäntöä nyt jatketaan. Esimerkiksi on ollut yllätys se, että näitä äänestämiskäytäntöjä on ollut hyvinkin erilaisia — niitä ei ehkä ole sitten ymmärretty kuitenkaan vielä jakaa.

Siitä, mitä tämän lainsäädännön jälkeen, jatkoa ajatellen sitten on, me lakivaliokunnassakin olemme paljon keskustelleet. Ehkä tarvetta olisi ajatella niin, että vaikka aikaisemmin, kun on etäosallistumisesta keskusteltu, ei ole haluttu lainsäädäntöön kirjata kaikkea vaan on menty niiden yhdistysten sääntöjen mukaan, niin ehkä tässä aika on ajanut ohi ja ajatellaan niin, että suoraan lainsäädäntöön voisi tulla kirjauksia yhdistysten säännöistä huolimatta.

Eli kyllähän tämä on ollut... Ja erittäin hienoa oli esimerkiksi viime viikonloppuna seurata keskustan puoluekokousta, jossa oli 2 400 osallistujaa, lähes ennätysmäärä äänioikeutettuja myöskin, kun ympäri Suomen he osallistuivat etäyhteyksillä kokouksiin.

Eli kyllä tämä muokkaa tätä meidänkin kansalaisaktiivisuutta ja osallistumista ja mahdollistaa entistä useammalle osallistumisen — ei tarvitse kulkea niihin kokouspaikkoihin.

13.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustajakollegat ovat tässä edellä tuoneet näistä etämahdollisuuksista hyviä huomioita esille. Tässä jatketaan tätä väliaikaista poikkeamista osakeyhtiölaista ja osuuskuntalaista sekä yhdistyslaista ja rahoitusalan yrityksiä koskevista yhteisölaeista etäosallistumismahdollisuuksien jatkamiseksi. On tärkeää, että näitä myös siirretään sääntöihin, niin kuin tässä edustaja Ovaska ja myös edustaja Räsänen edellä toivat: on tärkeätä, että nämä hyvät käytänteet jäisivät tulevaisuuteen. Nythän ne tässä lainsäädännöllä ylitetään ja ohitetaan, mutta kun ne siirtyisivät eri toimijoiden omiin sääntöihin, niin niitä voitaisiin jatkossa käyttää sujuvasti — koskee nimenomaan etäyhteyksiä mutta myös erilaisten hybridikokousten pitämistä. Tällä pystytään hyvin pitkien etäisyyksien maassakin mahdollistamaan ihmisten osallistuminen, ja tämä näkyy myös yhdistystoiminnassa ja monessa muussakin näiden tässä laissa esillä olevien lisäksi.

Se tietenkin vaatii sitä, että me pidämme huolta siitä, että on tietoturvallisia järjestelmiä, verkko- ja äänestysmahdollisuuksia, mutta sitten myös siitä, että meillä laajakaista- eli nopeat tietoliikenneyhteydet Suomessa kasvavat ja levittäytyvät. Aika ajoin itsellekin, kun tässä kansanedustajan työssäkin paljon on kokouksia siirretty etäyhteyksien päähän, laajakaistayhteydet ja niiden nopeus asettavat tiettyjä haasteita ja myös huolta siitä, että vaikkapa äänestystilanteessa — en nyt puhu eduskunnan äänestyksistä vaan yleisesti kokouksista, jotka ovat etänä — saattaa tulla tilanteita, että yhteydet eivät ole niin aukottomia ja niin toimivia, että niitä voitaisiin turvallisesti käyttää.

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

No sitten se, että ne hyvät käytänteet jäisivät eloon: Olemme tehneet ehkä Suomen historian suurimman digiloikan. Ennen koronaa me kaikki kyllä aina kauniisti juhlapuheissa puhuimme digiloikasta, ja siihen laitettiin rahaakin eri hallitusten toimesta, mutta kyllä nyt pakon sanalemana se jättimäisen suuri digiloikka on tapahtunut.

Enkä malta olla nostamatta esille sitä, että me myös loisimme erilaisia etätoimintamahdollisuuksia Suomeen laajemminkin. Se voi koskea työntekoa, mutta esimerkiksi meiltä puuttuu Suomesta peruskoulun ja lukion ja yläkoulun etäopetussuunnitelma. Tämä olisi yksi sellainen, mikä kannattaisi nyt viimeistään tämän koronakriisin jälkeen ottaa työn alle, niin että meillä olisi lainsäädäntö, toimivat suunnitelmat, opetussuunnitelmat siihen, että voisimme jatkossa käyttää myös etäyhteyksiä tehokkaasti [Puhemies koputtaa] koulutuksesta aina tänne päätöksentekoon asti.

13.10 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tässä on kyseessä yksimielinen talousvaliokunnan mietintö asiasta, ja edelliset kollegat ovat ottaneet huomioon täällä montakin asiaa. Myös talousvaliokunnan näkemyksen mukaan valtioneuvoston tulisi valmistella myös jatkoa näille asioille, vaikka nämä ovat määräaikaaisia, lainsäädäntöä ensi vuoden kesäkuuhun asti.

Mutta todellakin se huoli tuolla talousvaliokunnassa oli osakkeenomistajien ja varsinkin pienomistajien rooli ja se vahvuus, millä he voivat olla mukana kokouksissa. Yhtenä asiana esille nousi myös se, että osakkeenomistajat voisivat itse nimetä asiamiehensä näihin kokouksiin. Tässäkin on varmaan hyvä pohtia sitä, eli talousvaliokunta näkee tämän asian hyväksi, mutta sitten myös juurikin se, että millä tätä jatkumoa tullaan tekemään. Eli nämä hyvät käytänteet näistä kokemuksista, mitä tässä on moni jo sanonut, tulisi nyt kerätä ja katsoa se toimintamalli siten, että se on kaikille osakkeenomistajille, myös pienosakkeenomistajat mukaan lukien, tasavertaista käsitellä.

Tässä oli varmaan puuttunut lainsäädännöstä yksi asia, eli täällä oli vakuutusyhtiöt jollain tavalla vähän unohdettu, ja talousvaliokunta — taisi olla juurikin lakivaliokunnan suosituksesta — laittoi vielä tänne mukaan 5 §:n 4 momentin kuulumaan seuraavasti: ”Lukuun ottamatta työeläkevakuutusyhtiöitä, vakuutusyhtiölain estämättä vakuutusyhtiöön sovelletaan 2 §:ää ja keskinäisen vakuutusyhtiön edustajiston jäsen saa käyttää äänivaltaansa asiamiehen välityksellä.” Eli nyt tässä ovat myös nämä vakuutusyhtiötkin mukana matkassa.

On hienoa katsoa kylläkin — mitä tässä esimerkiksi edustaja Ovaskakin otti esille, ja monessa muussakin puolueessa — mitä on tehty, tätä työskentelyä, eli pystytään etänä tekemään. Ehkä yksi kynnyskysymys meillä voi jatkossa vielä olla myös eduskunnankin toiminnan osalta, että millä tavalla nämä äänestykset sitten saadaan tehtyä myös näissä yhtiöissä kuten meillä politiikassakin, että juurikin se ääni lähtee oikealta henkilöltä, menee oikeaan kohteeseen ja että ne lopputulokset ovat relevantteja. Tässä meillä on varmaan teknistäkin hieromista näissä asioissa.

Mutta yksimielinen mietintö, yksi näitä korona-ajan vaikuttavia tekijöitä, että voidaan etäältäkin toimia ja myös vahvistaa meidän digiloikkaa.

13.13 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämän lainsäädännön jatkaminen on ehdottomasti järkevää ja oikein tällaisena korona-aikana, ja todellakin, niin kuin täällä monet kollegat ovat tuoneet esille, kyllähän tämä on myöskin aiheuttanut erilaisissa järjestöissä ja osakeyhtiöissä ja taloyhtiöissä digiloikan, jollaista ei välttämättä olisi tapahtunut ilman tätä

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

pakotetta. Kyllä näen, että jatkossakin on todella tärkeää, että me näemme fyysisesti toinen toisiamme, olemme paikalla yhtä aikaa. Tämä ei minusta ole sellainen lakiesitys, mikä lähitisi sille raiteelle viemään näitä asioita, että kokonaan syrjäyttäisimme fyysiset kokoukset, mutta pitkien etäisyyksien Suomessa kyllä tätä pitää myöskin pitää sellaisena mahdollisuutena. Ja jos ajattelen vaikka omaa puolueyhteisöäni, niin kyllä, yli 70 hengen puoluevaltuusto pystyttiin toteuttamaan etänä. Tosin puoluevaltuuston puheenjohtaja totesi, että olo oli vähän kuin lennonjohtotornissa, kun yritti pitää kokouksen hanskoissaan. Ja sitten on toisaalta ollut erilaisia hybridikokouksia, joissa osa on saattanut olla läsnä ja osa on ollut etänä. Eli kyllä tässä voi sanoa, että monenlaisia erilaisia mahdollisuuksia on.

Nyt toivoisinkin, että valiokunnan kautta menisi sitten viestiä eteenpäin, että kun pohditaan jatkoa, niin olisiko järkevää, että sen sijaan, että kaikki mahdolliset yhdistykset Suomessa ja järjestöt ja osakeyhtiöt ja muut lähtevät omia lainsäädäntöjään muuttamaan, niin entä jos tämä kirjattaisiin siellä lakitasolla. Jos tämä mahdollisuus etäkokouksiin kirjattaisiin lakitasolla, niin silloin välttäisi siltä valtavan suurelta kokousrumbalta, mikä liittyy jo pelkästään näihin sääntömuutoksiin.

Sitten tietysti toinen asia on se, olisiko mahdollista, että oikeusministeriössä — tai mikä ministeriö nyt ottaisi tämän rooteliinsa, mutta ehkä oikeusministeriö parhaiten — pohdittaisiin, minkälaisia etä-äänestysjärjestelmiä voitaisiin olla suosimassa, tai voisiko sanoa niin päin, että mitä erilaisia vaatimuksia lainsäädännön näkökulmasta näitten järjestelmien pitäisi täyttää. Toki tämä on yksityinen kenttä ja yksityistä tarjontaa, mutta esimerkiksi jotta näissä henkilövaaleissa äänestämässä voidaan varmistaa, että se ääni tulee oikealta ihmiseltä ja että se ei päädy jollakin tavalla toisaalta niissä tilanteissa, joissa halutaan anonymitteetti säilyttää, se pitää myöskin pystyä varmistamaan. Nämä ovat minusta semmoisia tärkeitä kohtia, jotka pitää huomioida tämäntyyppisissä järjestelmissä, koska oikeastaan kaikki muut asiat näissä kokouksissa on saatu vietyä läpi, mutta äänestyksiin etänä liittyvä tällä hetkellä sellaista epävarmuutta, jossa joudutaan miettimään, että meniköhän tämä nyt varmasti oikein.

Ja sitten tässä yhteydessä en kyllä malta olla mainitsematta sitä, että nyt eduskunnassakin meillä on paljon käytetty Teams-etäyhteyksiä, mutta jostakin syystä valtionhallinto vain haluaa tyrkkiä sitä Skype-yhteyttä, ja se kyllä aiheuttaa enemmän kuin harmaita hiuksia. Toivon, että meillä voitaisiin näissä järjestelmissä, mitä me täälläkin talossa käytämme, ottaa käyttöön sellaiset järjestelmät, [Puhemies koputtaa] jotka ovat oikeasti toimivia ja mahdollistavat sen kuulemisen ilman esteitä.

13.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä ensimmäisessä käsittelyssä oleva hallituksen esitys on toki erittäin ajankohtainen ja erittäin hyvä ja täysin kannatettava. Tähänkin asiaan vain liittyy semmoinen historia, että tämä on tavallaan meidän, Suomen eduskunnan, laiskanläksy. Olen kymmeniä kertoja vuosien, vuosien aikana puhunut tässä talossa siitä eri yhteyksissä, varsinkin talousarviokäsittelyjen aikana, että yksi Suomen pahimpia virheitä on ollut se, että tässä talossa on vastustettu maaseudulle rakennettavien valokuituyhteyksien rakentamista — tarkoitan sillä keinoin, että olen kymmeniä kertoja sanonut, että meillä on Euroopan unionin rakennerahastorahat, joiden käyttäminen valokuituverkon rakentamiseen olisi varmasti aluekehityksen kannalta paras keino, mitä olla voi. Se on kaikille tasapuolinen, ei sorsi eikä suosi ketään, toimii yrityksissä, pankeissa, kaupoissa, yksityisten ihmisten kodeissa, joka puolella yhtä lailla, eikä aiheuta mitään epätertettä kilpailua. Se on silloin hyvä, kun se on saatu rakennettua. Väitän olevani tässä

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

kohtalainen asiantuntija. Yritimme aikanaan kotikuntaani Ilomantsiin saada omaa valokuituverkkoa, siis rakentaa kaikille kuntalaisille valokuituverkon, totta kai kesäasukkaille, jos joku sen tilasi — ei millään. Teleoperaattorit suorastaan naureskelivat, että turha yrittää, alkää meitä vaivatko tällaisella hullulla ajatuksella. No, rakensimme sen itse: Ilonet-osa-keyhtiö toimii tänä päivänä, kustannusarvio oli noin 10 miljoonaa euroa, valmistui 2015. Minulla on paremmat nettiyhteydet kotona kuin täällä, paljon paremmat. Ei ole häiriötä, 125 megabittisekunnin yhteys jatkuvasti. Jos pikkusen enemmän maksaa, niin minulla on 1 gigabittisekunti nopeutta käytettävissä.

Täällä eduskunnassa me käytämme vahvoja puheenvuoroja siitä, pitäisikö nämä nyt vihdoin saada rakennettua. Tätä minä en jaksaa ymmärtää eduskunnan toimissa, ja samaan aikaan sitten tyrkätään rahaa jonnekin Italiaan 3,5 miljardia. Siis täysin järjetöntä hommaa, ei minkäänäköistä järjen hiventä koko hommassa. Omat hommat jätetään tekemättä, ja Italian puolelle rahaa annetaan. Minä olen tästä niin suuttunut. Kun katsoo suomalaista teollisuutta, niin meillä annetaan periksi koko ajan. Meillä lähtevät työpaikat ulkomaille. Yksi syy on tämä valokuituyhteyksien puuttuminen. Moni yritys pistää pillit pussiin ja lähtee Viroon, siellä kaikki pelaa. Sen jälkeen meille tulee näitä tämmöisiä asioita, kun covid riehuu ympäri maailmaa. Se ei ole kenenkään vika, mutta sen kanssa pitää pärjätä. Jos meillä olisi nämä hommat laitettu aikanaan kuntoon, niin meillä ei tätä tilannetta olisi. Voin sanoa teille, hyvät ystävät, sen, että jos me tässä talossa vielä tämmöisiä pöljyyksiä teemme, että me työnnämme tästä maasta rahaa ulkomaille... Minä olen pari yötä huonosti nukuttuani ja puhelimesta istuttuani tullut siihen lopputulokseen, että jos järki ei tähän taloon palaa pikkuhiljaa, niin sitten kyllä käypi sillä keinoin, että en viitsi edes ääneen sanoa. Hartaasti toivon olevani väärässä, mutta pahoin pelkään, että olen erittäin oikeassa. [Timo Heinonen: Kaatakaa tämä hallitus!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, moni asia on tärkeä, ansaitsee puheen, mutta koetetaan tässä istunnossa, nyt kun suuren valiokunnan kokous lähestyy, pysyä otsikon aiheessa oikein täsmällisesti. — Edustaja Kiljunen näyttää siitä esimerkin.

13.19 Kimmo Kiljunen sd: Edustaja Kiljunen näyttää esimerkkiä ja pysyy otsakkeen mukaisessa aiheessa.

Arvoisa puhemies! Te olette tässä kuulleet upeita puheenvuoroja ja yleistä hyminää koskien näitä etäkokouksia ja tätä digitalisaatioprosessia. Puhemies varmaan sallii riitasoinnunkin tähän kohtaan, yhden kerettiläisen puheenvuoron, joka asettaa ainakin muutamia kysymyksiä silloin, kun me puhumme tästä digihypestä, joka on vallannut myöskin eduskunnan, ja suuresta riemusta, mikä täällä on.

Talousvaliokuntaa kiitettiin siitä, että se teki yksimielisen esityksen. Kyllä, varmasti se yksimielisyys on paikallaan, jos on kyse tilapäistoimesta, mutta edustaja Pirttilahtihan tässä esitti sitä, että nämä järjestelmät täytyisi saada pysyviksi, ja edustaja Heinonenhan yleisellä ihastuttavalla tavallaan idealisoi koko tämän digimaailman rakentumisen ja etäkokousten luonteen niin, että minäkin jouduin etäältä juoksemaan tänne pystyäkseni vastaamaan edustaja Heinosenle, ja tässä hän nyt näköjään istuu vielä paikallaan. [Timo Heinonen: Totta kai!]

Haluaisin todeta nyt ihan ensimmäiseksi sen, että tämä ei ole vain tekninen ongelma, mihiin muun muassa edustaja Essayah viittasi. Etäkokouksissa on yleensä vaikeuksia, varsinkin myöskin sisällön toiminnallinen ongelma.

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

Tekninen ongelma se on sikäli, että meillä on iso joukko Suomen kansalaisia, joille nämä modernit tekniset välineet ovat ylivoimaisia. Myöskin minä kuulun niihin, jotka jatkuvasti joutuvat ärhentelemään siinä, kun sormet eivät ole niin näppäriä kuin nämä laitteet vaativat. Tänäkin on ollut useita kokouksia, joissa olen itse joutunut harrastamaan sorminäppäryyttä, joka menee taitojeni ylitse. Sen lisäksi on myöskin iso joukko ihmisiä, joille nämä ovat saavuttamattomissa: yli 300 000 yli 65-vuotiaasta ilman tietokoneita. Hyvät ihmiset, älkää nyt rakentako järjestelmää, joka rakentuu tämän digimaailman, teknologian ympärille, kun meillä on ihmisiä, jotka ovat täysin ulkona tästä päätöksentekojärjestelmästä. Eli tämä on se tekninen puoli tässä.

Mutta sisällöllinen puoli: Luonteeltaan nämä etäkokoukset, joihin minäkin tänään olen osallistunut jo useampaan, tarkoittavat vallan keskittämistä. Edustuksellisessa demokratiassa tapahtuu aitoa vallan keskittämistä, kun me siirrämme kokoukset tämmöisiin etätilanteisiin. Valta keskittyy niille, jotka valmistelevat sen kokouksen, ja niille, jotka johtavat sen kokouksen.

Tämä on vakava hälytyshuuto siihen kohtaan, kun täällä puhuttiin siitä, että pitää päätöksentekojärjestelmä eduskunnan puitteissa saattaa etäyhteyksien varaan, että älkää nyt ihmeessä menkö sokeina tässä eteenpäin. Kyllä inhimillinen, fyysinen kanssakäyminen, läheisyys, tarjoaa sitä, mikä kokouksissa ja erityisesti kansainvälisissä kokouksissa on tärkeintä — eli käytävissä vaikuttaminen, kokouksen ulkopuolella vaikuttaminen, kommunikointi, tällä tavalla tapahtuva vuorovaikutus. Ei se kokoustilanne ole muuta kuin se kokoustilanne — kyllä sen voi muodollisesti järjestää kuinka tahansa — mutta koska se fyysinen läsnäolo tarkoittaa sitä, että me voimme toisella tavalla kommunikoida kollegoidemme kanssa, niiden ihmisten kanssa, joiden kanssa päätöksiä tehdään edustuksellisessa demokratiassa, niin minulle se on ehdottomasti iso, iso kysymys. — Edustaja Heinonen, lähettäkää kuitenkin kysymysmerkki tähän teidän ihanteelliseen puheenvuoroonne.

13.22 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä mahdollistaa sen, että pihtiputaanmummokin, jolla vain yhteydet pelaavat, voi nyt osallistua sieltä kotikonnuilta näihin kokouksiin ja sitä kautta huolehtia siitä, että hänenkin äänensä kuuluu, jos ei enää jaksa sinne kokouspaikkaan kulkea. Eli kyllä tämä desentralisaatio tältä osin on erittäin tervetullutta.

Mitä tulee edustaja Essayahin nostamiin huoliin ja oikeastaan toiveisiin tulevasta, niin jaan täysin saman ajatuksen siitä, että yhdistysten hallitusten ei tarvitsisi enää erikseen tehdä päätöstä etäosallistumisen mahdollistamisesta vaan se kirjattaisiin suoraan yhdistyslakiin. Mitä tulee sitten näihin käytänteisiin, niin lakivaliokunnassa asiasta kuultiin ja oikeusministeriössä on nyt ollut jo tätäkin mukaa seurantaa ja työryhmää, mutta ennen kaikkea jaetaan nyt niitä kokemuksia tästä ja huolehditaan siitä, että se äänestyskäyttäytyminen ja äänestystavat tulisivat kaikkien tietoisuuteen. Eli ne huolet, mitä Essayah nosti, ovat jo oikeusministeriössä menossa eteenpäin.

13.23 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! En kyllä osta tuota edustaja Kiljunen digitalisaation vastaista hyökkäystä, [Kimmo Kiljunen: Ei se ole myynnissä!] sillä itse olen puhunut tässä salissa lukuisia kertoja digiesteettömyyden puolesta, joka on itse asiassa äärimmäisen tärkeä asia. Meidän pitää huolehtia tässä talossa siitä, että meillä on järjestelmät sellaisia, että niitä voidaan käyttää vaikkapa silloin, kun on kyse joko taidollisista kysymyksistä tai sitten vaikkapa näkövammasta tai jostain muusta rajoitteesta, joka rajoit-

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

taa tätä tekemistä. Tässä muuten on paljon tehtävää vielä valtionhallinnollakin, että palvelut olisivat yksinkertaisia, helppoja. Eivät esimerkiksi verottajan sivut, eivätkä eduskunnankaan sivut, vielä täytyä niitä digiesteettömyyden vaatimuksia siitä, mitä pitäisi olla. Noiden tekstien näillä sivuilla pitää olla yksinkertaisia, helppoja ja jopa kuunneltavissa painikkeiden kautta.

Mutta täytyy muistaa, edustaja Kiljunen, myös se, että moni suomalainen on myös läsnäolokokouksista estynyt. Ei voi osallistua läsnäolokokouksiin esimerkiksi oman liikuntarajoitteensa takia tai vaikkapa kotipaikkansa pitkien etäisyyksien takia. Eivät nämä ole joko—tai- vaan nämä ovat sekä—että-kysymyksiä. Olen aivan varma, niin kuin tässä edustaja Ovaska toi esille, että monessa paikassa ollaan tyytyväisiä, että päästään osallistumaan jonkin valtakunnallisen toimijan kokoukseen etäyhteyksillä eikä ole aina välttämätöntä matkustaa toiselle puolelle Suomea sen kokouksen takia, ja tämä on tämän digiloikan yksi iso juttu. Mutta meidän pitää huolehtia digiesteettömyydestä ja siitä, että mahdollisuuksia on erilaisia.

No sitten, mitä tulee eduskunnan työskentelyyn: En itse ole tähän tyytyväinen. Minun mielestäni nämä järjestelyt loukkaavat perustuslain suomia oikeuksia, jotka Suomen kansanedustajilla on, ja olen tyytyväinen, että nyt on päätetty, että nämä loppuvat syystauon jälkeen, eli sen jälkeen kaikki 200 kansanedustajaa saavat osallistua kansanedustajan työhön, johon heille kansa on valtakirjan antanut. Järjestelmiä on olemassa. Ei tässä salissa ole välttämätöntä näitä kokouksia pitää, täysistuntoja pitää. Voimme olla yhtä hyvin jossain isommassa tilassa, missä perustuslain vaatimukset täyttyvät. Tähän en ole tyytyväinen, ja olen tyytyväinen siihen, että nyt nämä kaksi kuukautta on aikaa laittaa nämä kansanvallan kannalta tärkeät asiat kuntoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, onko 3 minuutin vai 7 minuutin puheenvuoro? — [Kimmo Kiljunen: 3 minuutin!]

13.26 Kimmo Kiljunen sd: Kiitokset. Ihan ensimmäiseksi haluaisin edustaja Heinoselle sanoa, että vaikka käytin aika voimakasta, painokasta kieltä, niin minun puheenvuoroni ei ollut hyökkäys, se oli epätoivoinen puolustus. Eli se oli se lähtökohta.

Edustaja Ovaska toi esiin pihtiputaanmummon eli sen, että hänellekin on edullista, jos hän voi osallistua etäältä kokoukseen. Kyllä, hänelle on edullista, jos hän voi etäältä osallistua kokoukseen, a) jos hänellä on ne laitteet olemassa ja b) jos hän osaa niitä käyttää. Ja kun liian monella ihmisellä ei ole laitteita puhumattakaan osaamisesta, niin me olemme pulassa. [Jouni Ovaskan välihuuto]

Minäkin olen kuitenkin kompromissien kannalla, edustaja Heinonen ja myöskin edustaja Ovaska. Kyllä minä näen, että näiden etäyhteyksien kautta voidaan toimia. Yksi on esimerkiksi se, että kun Pihtiputaan mummot kokoontuvat marttakerhon kokoukseen, niin minun ei tarvitse matkustaa Pihtiputaalle luennoidakseni marttakerholle, vaan voin sen tehdä mahdollisesti etäältä, ja niin me kommunikoimme. Tämä voi olla yksi tapa käyttää etäyhteyksiä hyväksi.

Ja kyllä, edustaja Heinonen, varmaan tulevaisuus on sitä, että meillä näitä etäkokouksia on yhä enemmän, mutta tehtäköön tämä kompromissi nyt keskenämme, jos me voimme siihen vaikuttaa, että aina on mahdollista siinä kokouksessa, joka on etäkokouksenakin järjestetty, fyysinen läsnäolo. Silloin me autamme molempia, kun on varmasti aidosti olemassa ihmisiä, joille etäkokous on ainoa tapa osallistua ylipäätään, liikuntarajoitteiset ja muut,

Pöytäkirja PTK 111/2020 vp

mihin viittasin. Silloin on aina tämä yhtäaikainen olemassaolon mahdollisuus, ja se koske-
koon myöskin näitä kokouksia, joita täällä järjestetään talon sisällä ja muualla. Minä olen
ainakin valiokuntien tasolle jo vaatinut sitä, että yhtäkään etäkokousta ei voida järjestää
pelkkänä Teams-kokouksena, vaan sen täytyy olla niin, että me voimme osallistua siihen
läsnä.

Olisivatko, puhemies, tällä tavalla hyökkäys ja puolustus rakentuneet niin, että me löy-
simme kompromissin, jossa me olemme yhdessä edustaja Heinosen kanssa menemässä nyt
suureen valiokuntaan edelleen tekemään kompromisseja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin näyttää tapahtuneen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 117/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen si-
sällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 15.9.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin
klo 13.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola